

Η Βιομηχανική Εξέλιξη Της Παραγωγής Του Σαπουνιού Στην Ελλάδα

Ομάδα 2η

Υπ. Καθηγήτρια: Σοφία Μπερδέ
Σχολικό έτος: 2014-2015

Ιστορία-Παράδοση του Σαπουνιού

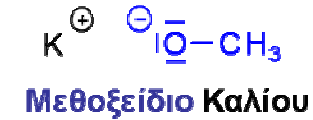
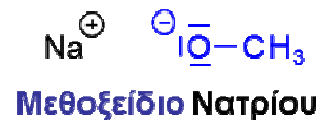

- Το **σαπούνι** είναι ο πιο παραδοσιακός και αποτελεσματικός τρόπος προσωπικής υγιεινής. Το πρώτο όμως μέσο καθαρισμού που χρησιμοποίησε ο άνθρωπος ήταν το νερό.
- Τα άλλα μέσα καθαρισμού εμφανίστηκαν με την πάροδο του χρόνου παράλληλα με την ανθρώπινη εξέλιξη.

Το Σαπούνι από χημική άποψη

ΒΑΣΙΚΗ ΟΜΟΓΕΝΗΣ ΚΑΤΑΛΥΣΗ

❖ Χρήση ομογενών βασικών καταλυτών

❖ Φυτικό έλαιο απαλλαγμένο από υγρασία (<0,05% κ.β.) και οξύτητα (<0,5% κ.β.)

Παράπλευρες ανεπιθύμητες αντιδράσεις / **Όξινα Έλαια**

Μεθυλεστέρας

Νερό

Λιπαρό Οξύ

Μεθανόλη

Λιπαρό Οξύ

Μεθοξειδίο Νατρίου

Σαπούνι

Μεθανόλη

Καταλύτης !!!

❖ Υψηλό κόστος πρώτης ύλης

❖ Απομάκρυνση καταλύτη από το τελικό προϊόν

Μέθοδοι Παραγωγής

- **Θερμή Περίοδος:**

Κατά τη μέθοδο αυτή η θερμοκρασία ξεπερνάει τους 100 βαθμούς Κελσίου, με αποτέλεσμα να καταστρέφεται η ποιότητα του ελαιολάδου

- **Ψυχρή Περίοδος:**

Η θερμοκρασία δεν ανεβαίνει πολύ πάνω από τους 40 βαθμούς Κελσίου

Εξέλιξη των σαπυνοποιιών

- Η έκθλιψη των ελαιών ξεκίνησε με χειροκίνητους και ζωκίνητους μύλους και το 1880 πέρασε στη βιομηχανική επεξεργασία λόγω της αυξημένης ζήτησης του λεσβιακού ελαιολάδου στην Κωνσταντινούπολη και τα λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας. Μαζί με το λάδι προωθήθηκε στις αγορές αυτές και το σαπούνι, ως παράγωγο του λαδιού.
- Αρχικά δημιουργήθηκε μικρός χώρος σαπυνοποίησης στα ελαιοτριβεία, όπου κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών σαπυνοποιούντο ποσότητες λαδιού που είχαν μείνει απούλητες ή δεν ήταν κατάλληλες για βρόση.

Ιστορία-Παράδοση του Σαπουνιού

- Ακολουθούσε η σφράγιση με το σήμα του εργοστασίου. Οι πρώτες σφραγίδες ήταν ξύλινες από ρίζα πουρναριού. Για να χαράξουν τη σφραγίδα στο σαπούνι, χρησιμοποιούσαν αντί για σφυρί, έναν ξύλινο κόπανο.
- Αργότερα, η διαδικασία αυτή μηχανοποιήθηκε με χειρόπρεσες ή και μηχανικές πρέσες. Βέβαια, η παραπάνω περιγραφή αντιστοιχεί στην παραγωγή κοινών σαπουνιών και όχι αρωματικών που χρειάζονταν περισσότερα μηχανήματα και περισσότερη κατεργασία.

Ιστορία-Παράδοση του Σαπουνιού

- Χαρακτηριστικό μηχάνημα των σαπυνοποιείων ήταν η χειρόπρεσα για το σφράγισμα των πράσινων σαπυνοιών. Στα ατμοκίνητα σαπυνοποιεία, συνδεόταν με το σύστημα μετάδοσης της κίνησης και λειτουργούσε μηχανικά.
- Σημαντικό βοηθητικό ρόλο έπαιζαν οι αντλίες που αναλάμβαναν την ανύψωση μεγάλων ποσοτήτων ελαίου, νερού και αλυσιβών για το «φόρτωμα» του καζανιού.
- Μεγάλου μεγέθους ήταν και οι σιδερένιες δεξαμενές για την παρασκευή των αλυσιβών.
- Συνήθως, τα μηχανήματα των σαπυνοποιείων παραγγέλλονταν μαζί με τα ελαιουργικά μηχανήματα, όταν αποφασιζόταν από τον ιδιοκτήτη η τεχνολογική αναβάθμιση του βιομηχανικού του συγκροτήματος.

Ιστορία-Παράδοση του Σαπουνιού

- Οι πρώτες βιομηχανίες σαπουνιών Η οικογένεια Αλεπουδέλη κατάγεται από τα Αλιφαντά. Τα δύο αδέλφια Θρασύβουλος και Παναγιώτης ίδρυσαν πυρηνελαιουργείο στην Κρήτη στα τέλη του 19ου αιώνα και σαπωνοποιείο στον Πειραιά που άκμασε στο Μεσοπόλεμο.
- Παιδί του Παναγιώτη Αλεπουδέλη και της Μαρίας Βρανά είναι ο ποιητής Οδυσσέας Ελύτης. Κουτί σαπουνιών ΑΛΚΑΪΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ ΠΛΩΜΑΡΙ. Εργοστάσιο αρωματικής σαπωνοποιίας στο Πλωμάρι.

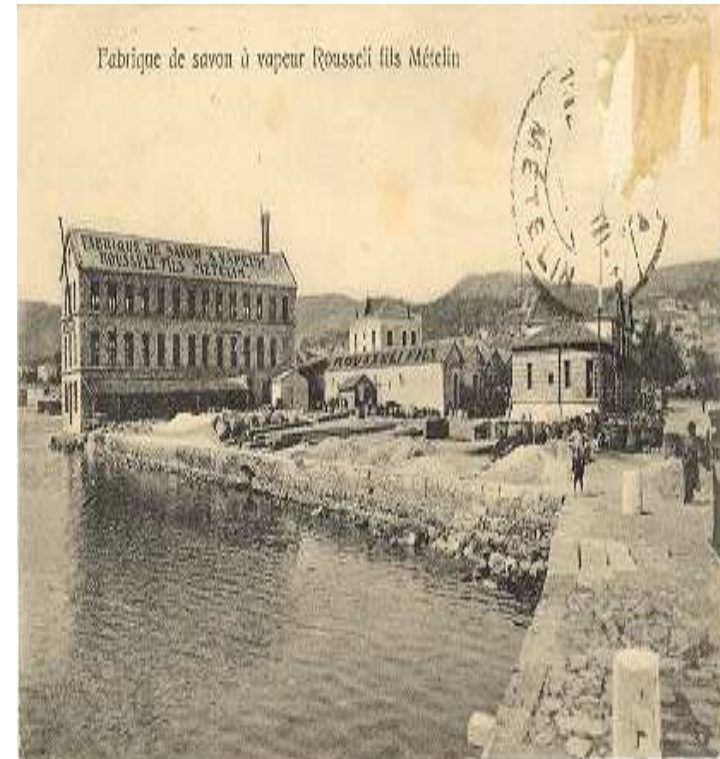
Εξέλιξη των σαπωνοποιείων κατά την οθωμανική περίοδο

- Κατά την οθωμανική περίοδο, η σαπωνοποίηση λάμβανε χώρα σε μικρό βοηθητικό χώρο των ελαιοτριβείων. Της εκβιομηχάνισης προηγήθηκε η κατάργηση του μονοπωλίου εμπορίας του λαδιού (1839), προνόμιο που απολάμβανε ο Οθωμανός διοικητής του νησιού, και «το άνοιγμα» του κύκλου της εμπορίας στους χριστιανούς οθωμανούς υπηκόους.
- Την εποχή αυτή, το λάδι παραγόταν σε μικρούς «συντροφικούς» ελαιόμυλους, λόγω ελλείψεως ικανοποιητικών κεφαλαίων. Οι ιδιοκτήτες τους είχαν μεσαίου μεγέθους κτήματα σε ελαιοφόρες περιοχές του νησιού.
- Τα υπολείμματα του λαδιού σαπωνοποιούνταν σε μικρούς «κιρχανέδες» ή «σμιγματοποιεία». Τέτοια εργαστήρια υπήρχαν πολλά στη Μυτιλήνη.

Η Λέσβος και το σαπούνι

- Η Λέσβος στα τέλη του 10ου αιώνα είχε εξελιχθεί σε κέντρο της βιομηχανικής παραγωγής σαπουνιού από ελαιόλαδο. Υπήρξε το πρώτο βιομηχανικό κέντρο στο Αιγαίο που είχε εξειδικευθεί στα τέλη του 19ου αι. στην παραγωγή ελαιοσαπώνων με τις σύγχρονες τεχνικές, διέθετε τα προϊόντα της στη μεγάλη αγορά της Κωνσταντινούπολης, στα μικρασιατικά παράλια και στις μαυροθαλασσίτικες πόλεις.
- Οι εμπορικές γνώσεις και τα δίκτυα που είχαν οι λέσβιοι επιχειρηματίες συνέβαλαν στην αναβάθμιση και εξειδίκευση της μεταποιητικής τους δραστηριότητας.
- Στο νησί το 1912 λειτουργούσαν 113 ατμοκίνητα ελαιοτριβεία. Δίπλα σε αυτά υπήρχαν μικρά σαπωνοποιεία αλλά και ανεξάρτητες μονάδες μεγάλης παραγωγής που στεγάζονταν σε τριώροφα πέτρινα κτίρια, στις περιοχές της Μυτιλήνης.

Το Σαπούνι στην Ευρώπη

- Στην Γαλλία κατά το δεύτερο ήμισυ του 15ου αιώνα η ημι-βιομηχανική σαπωνοποιία είχε συγκεντρωθεί σε ορισμένα κέντρα της Προβηγκίας, όπως η Τουλόν, η Ιέρ και η Μασσαλία, από τα οποία εφοδιαζόταν όλη η χώρα. Η παραγωγή, μάλιστα, της Μασσαλίας, σε δύο εργοστάσια, έτεινε να εκτοπίσει όλα τα υπόλοιπα κέντρα. Στην Αγγλία η παραγωγή σαπουνιού γινόταν σχεδόν αποκλειστικά στο Λονδίνο.
- Από τον 16ο αιώνα και ύστερα άρχισαν να παράγονται στην Ευρώπη πιο εκλεπτυσμένα σαπούνια, με χρήση φυτικών ελαίων και όχι ζωικών λιπών. Πολλά από αυτά παράγονται ακόμη και σήμερα, είτε από βιομηχανίες είτε από οικοτεχνίες.

Σύγχρονη εποχή

Μέχρι την εποχή της βιομηχανικής επανάστασης η σαπωνοποιία ήταν κλάδος σχετικά μικρής κλίμακας και τα παραγόμενα σαπουνία ήταν "σκληρά". Το 1789, όμως, ο Άντριου Πίαρς (Andrew Pears) παρασκεύασε στο Λονδίνο ένα σχεδόν διάφανο σαπούνι, ενώ ο γαμπρός του Τόμας Μπάρατ (Thomas J. Barratt) ίδρυσε το 1862 εργοστάσιο σαπουνιών στο Άιλγουερθ (Isleworth).

Ακολούθησαν και άλλοι κατασκευαστές τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο όσο και στις Ηνωμένες Πολιτείες και υιοθετήθηκαν νέες πρακτικές προώθησης του προϊόντος, όπως του Μπέντζαμιν Μπάμπιτ (Benjamin T. Babbitt) που δίνει δωρεάν δείγματα των σαπουνιών του.

Οι αδελφοί Ουίλιαμ και Τζέιμς Λέβερ δημιούργησαν το 1886 μια μικρή βιομηχανία σαπουνιών με την επωνυμία "Lever Brothers", η οποία υπάρχει και σήμερα -από τους μεγαλύτερους κατασκευαστές του χώρου υπό την επωνυμία "Unilever". Η εταιρεία αυτή υπήρξε πρωτοπόρος ως προς την ανάληψη, μεγάλων εκστρατειών διαφήμισης και προώθησης των προϊόντων της.

Συμπεράσματα -Αναστοχασμός

Η έρευνα ασχολήθηκε με τη μελέτη της ιστορίας του σαπουνιού. Στη διαδικασία της απαντήθηκαν ερωτήματα όπως πότε εμφανίστηκε το σαπούνι και σε ποιες περιοχές, η ιστορία της οικιακής του παρασκευής, η ιστορία της βιομηχανικής του παρασκευής και τέλος η ιστορία του από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Τέλος ως ομάδα θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την καθηγήτρια που μας έδωσε την ευκαιρία να κάνουμε κάτι δημιουργικό και χρήσιμο, να μάθουμε να συνεργαζόμαστε σωστά με τα μέλη της ομάδας μας ακόμα και αν υπήρχαν μερικές διαφωνίες που όλα μέσα στο πρόγραμμα είναι, ξεπεράστηκαν και πιστεύουμε πως βγήκε ένα πολύ καλό αποτέλεσμα!

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας

- Μιχάλης Κακαφώνης
- Γιώργος Θεοδωρόπουλος
- Αργύρης Γιαννικόπουλος
- Αποστόλης Παπαδόπουλος
- Διονυσία Ανδρικοπούλου
- Μάριος Κατσιβέλης